

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda 26.09.17

(Riktigere antibiotikabruk i sykehjem i kommunene)

NICOLAY J. HARBIN
LEGE, PROSJEKTKOORDINATOR

PROFESSOR MORTEN LINDBÆK

Antibiotikasenteret
for primærmedisin

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

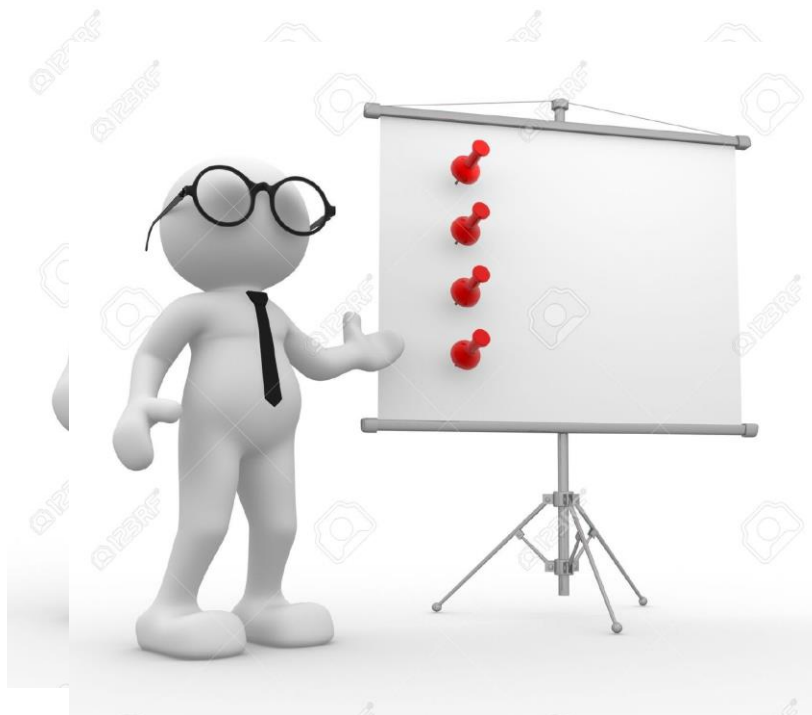

WHAT'S NEXT?

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

- Hver institusjon utnevner de som skal være **ansvarlige** gjennom intervensjonen (lege, avd. sykepleier, fagutviklingssykepleier/smittevernsykepleier) som skal:
  - **Presentere rapporten på sin institusjon**
  - **Presentere foredragene fra 26.09.17 på sin institusjon**

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

➤ Sette en målsetning for intervensjonsperioden sammen med de ansatte:

- ✓ Totalforbruk?
- ✓ Andel penicillin vs «andre LVI-AB»?
- ✓ Andel kinoloner vs «gunstige UVI-AB»?
- ✓ Andel parenteral vs P.O AB
- ✓ Andel cephalosporiner?

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

- Gjennomføre punktprevalensundersøkelser (NOIS-PIAH)
- Hvor mange skal vi ha?

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

- Ta i bruk sjekklister ved urinprøve og veileder for akutt sykdom!?

 Antibiotikaserteret for primærmedisin (ASP)

Urinprøve - sjekklister

Det er vanlig at eldre mennesker har bakterier i urinen, se baksiden for mer informasjon. Urinprøver skal bare tas når det er sterk mistanke om infeksjon i urinveiene.

Dette skjemaet skal ALLTID fylles ut ved urinprøvetaking (stix/urin bact).

Avdeling: .....

Navn: ..... F.nummer: .....

Urinprøve bestilt av lege   Ja   Nei

Bakgrunn for prøvetaking	Sett kryss	Tillegg for allmenntilstand	Sett kryss
Svie ved vannlating		Utstøt og falltendens	
Hyppig vannlating		Feber	
Nyoppstått eller økt inkontinens		Uro/forvirring	
Smerte i rygg/flanke		Redusert allmenntilstand	
Smerte over symfyse			

Annen årsak til prøvetaking: .....

Hvordan er prøven tatt: Midtstrømsprøve   Engangskateter   Permanent kateter
 Annen prøvetakingsmetode: .....

Tidspunkt prøvetaking: Dato: ..... Klokken: .....
 Første vannlating om morgenen   < 4 t. etter forrige vannlating

Hvor lenge har urinprøven vært oppbevart i romtemp. før testing med urinstrimmel/stiks
 Oppbevart > 2 i romtemperatur   Oppbevart < 2 t. i romtemperatur

Resultat urin stix:

Leucocytter .....
Nitritt .....
Erytocytter .....
Protein .....

Urin dyrkning tatt: Ja Nei   Sendt: Ja Dato: .....

Sign., sykepleier: .....   Sign., prøvetaker: .....

28.03.2017

Ref: Sundvall et al: Interleukin-6 concentrations in the urine and dipstick analyses were related to bacteriuria but not symptoms in the elderly: a cross sectional study of 421 nursing home residents. BMC Geriatr. 2014 Aug 12;14(88):488. doi: 10.1186/1471-2318-14-88.

 Antibiotikaserteret for primærmedisin (ASP)

Det er vanlig at eldre mennesker har bakterier i urinen
Opp mot halvparten av de skrøpelige eldre, og de som bor i sykehjem, har bakterier i urinen uten at de er syke. Dette kalles asymptomatisk bakteriuri og skal ikke behandles med antibiotika.

Nytilkomne plager kan ha andre årsaker enn infeksjon i urinveiene
Det er en folkelig oppfatning at tretthet, uro og forvirring hos eldre og skrøpelige har sammenheng med infeksjon i urinveiene. Som oftest har slike plager helt andre årsaker, f.eks. andre sykdommer, bivirkninger av legemiddel eller forandring i omgivelsene. Dette må ikke overses.

Antibiotika skal ikke brukes unødvendig
Pasienten skal ikke få antibiotika når dette ikke er nødvendig. Antibiotika dreper også pasientens normalflora som beskytter oss mot at sykdomsfremkallende bakterier får slippe til i urinveiene og i tarmen. Antibiotika kan gi bivirkning som diaré, som gir væsketap, og kan være svært alvorlig for eldre og skrøpelige.

Antibiotikaresistens
Ved bruk av antibiotika er det risiko for at bakteriene blir motstandsdyktige mot antibiotika. Disse bakteriene kan senere gi infeksjoner som er svært vanskelig å behandle.

Antibiotika ved infeksjon i urinveiene
Dersom det oppstår nye plager som svie ved vannlating, hyppig vannlating eller urinlekkasje med eller uten feber, kan årsaken være infeksjon i urinveiene. Antibiotika kan da være til hjelp. Urinprøve skal bare tas når det er mistanke om infeksjon i urinveiene.

Resistente bakterier er et stort folkehelseproblem. Kunnskap sammen med reduksjon av unødvendig antibiotikabruk er vårt viktigste våpen mot resistensutviklingen!

28.03.2017

Ref: Sundvall et al: Interleukin-6 concentrations in the urine and dipstick analyses were related to bacteriuria but not symptoms in the elderly: a cross sectional study of 421 nursing home residents. BMC Geriatr. 2014 Aug 12;14(88):488. doi: 10.1186/1471-2318-14-88.

Informasjonshefte om ABU for pårørende og pasienter!

Resistente bakterier er et stort folkehelseproblem.

Disse bakteriene har vi selv dyrket fram ved å bruke antibiotika for ofte, - og mange ganger helt unødvendig.

Kunnskap er vårt viktigste våpen!

Det er vanlig at eldre mennesker har bakterier i urinen.

Det er nyttig at pasienter, pårørende og omsorgspersonalet vet at eldre ofte har bakterier i urinen uten det er nødvendig å behandle med antibiotika.

Opp mot halvparten av de skrapelige eldre og de som bor i sykehjem har bakterier i urinen uten at de er syke. Dette kalles asymptomatisk bakteriuri og skal ikke behandles med antibiotika.

Nytilkomne plager kan ha andre årsaker enn infeksjon i urinveiene.

Det er en folkelig oppfatning at tretthet, uro og forvirring hos eldre og skrapelige har sammenheng med infeksjon i urinveiene.

Som oftest har uspesifikke plager som tretthet, uro og forvirring helt andre årsaker enn infeksjon i urinveiene.

Helhetsvurdering

Uspesifikke plager kan skyldes nyoppstått sykdom, bivirkning av legemiddel eller forandring i omgivelsene for eksempel skifte av oppholdssted.

Det er viktig at annen årsak til uspesifikke plager ikke blir oversett ved at plagene blir feiltolket som infeksjon i urinveiene.

Antibiotika skal ikke brukes unødvendig
Pasienten skal ikke få antibiotika når dette ikke er nødvendig.

Antibiotika dreper også de snille bakteriene som beskytter oss mot at sykdomfremkallende bakterier får slippe til i urinveiene og tarmen.

Antibiotika kan gi bivirkning som diaré. Diaré og væsketap kan være svært alvorlig for eldre og skrapelige.

Antibiotikaresistens

Ved bruk av antibiotika er det risiko for å dyrke fram bakterier med motstandsdyktighet mot antibiotika. Disse bakterier kan senere gi infeksjon som er svært vanskelig å behandle.

Antibiotika ved infeksjon i urinveiene

Dersom det er nytilkommet plager som svie ved vannlating og hyppig vannlating eller urinlekkasje med eller uten feber kan årsaken være infeksjon i urinveiene. Antibiotika kan da være til hjelp. Urinprøve skal bare bli tatt når det er mistanke om infeksjon i urinveiene.

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

- Rapportere underveis i intervensjonen!

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

- **Ny tilbakemeldingsrapport etter 6 mnd**
- **Ny konferanse etter 12 mnd med oppsummering?**

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

- Hver institusjon utnevner de som skal være ansvarlige gjennom intervensjonen (lege, avd. sykepleier, fagutviklingssykepleier/smittevernsykepleier) som skal:
  - Presentere tilbakemeldingsrapporten på sin institusjon
  - Presentere foredragene fra 26.09.17 på sin institusjon
  - Sette en målsetning for intervensjonsperioden
  - Gjennomføre PIAH undersøkelser
  - Ta i bruk sjekklister ved urinprøve og veileder ved akutt sykdom
  - Rapportering
  - Ny konferanse etter 12 mnd med oppsummering!?

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

- Fylle ut evalueringsskjema og levere på vei ut, husk å skrive på hvem som skal være kontaktperson for institusjonen deres på skjemaet.
- Leger og sykepleiere må ta med seg kursbevis på vei ut.

«RASK» Sogn og Fjordane + Volda

